

Moniääninen tiede kuuluville

Sanna Herkama & Tomi Laapotti

Viittausohje:

Herkama, S., & Laapotti, T. (2025). Moniääninen tiede kuuluville. *Prologi – Viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti*, 21(1), 1–4. <https://doi.org/10.33352/prlg.157130>

To cite this article:

Herkama, S., & Laapotti, T. (2025). Moniääninen tiede kuuluville. [Making diverse voices in research heard]. *Prologi – Journal of Communication and Social Interaction*, 21(1), 1–4. <https://doi.org/10.33352/prlg.157130>

Prologi

– Viestinnän ja vuorovaikutuksen
tieteellinen aikakauslehti

journal.fi/prologi/

ruotsiksi: Prologi – Tidskrift för Kommunikation och Social Interaktion
englanniksi: Prologi – Journal of Communication and Social Interaction

Julkaisija: Prologos ry.

Avoin julkaisu / Open Access
ISSN 2342-3684 / verkko
ISSN 1795-7613 / painettu versio

Pääkirjoitus

Prologi, 21(1)

1–4

<https://doi.org/10.33352/prlg.157130>

Moniääninen tiede kuuluville

Sanna Herkama

FT, erikoistutkija

Lastenpsykiatrian tutkimuskeskus

INVEST tutkimuskeskus ja lippulaiva

Turun yliopisto

sanna.herkama@utu.fi

<https://orcid.org/0000-0002-0807-6961>

Tomi Laapotti

FT, nuorempi apulaisprofessori

Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö

Vaasan yliopisto

tomi.laapotti@uwasa.fi

<https://orcid.org/0000-0003-1558-7118>

Kiusaamisen kentällä kuohuu. Meneillään on perustavaa laatua oleva keskustelu siitä, mitä kiusaaminen on, miten se tulisi ymmärtää ja kuinka sitä tulisi tutkia. Kiusaamista on aktiivisesti tutkittu jo yli 50 vuotta ja alan uranuurtajana pidetään norjalaista psykologi Dan Olweusta. Hän kirjoitti aiheesta kirjan (Olweus, 1973) ja loi vähän tunnetulle ilmiölle määritelmän, joka korostaa vallan epätasaista jakautumista, sekä aggressiivista käyttäytymistä ja sen toistuvuutta. Kiusaamisen tutkimus on edelleen vahvaa psykologian alalla. Viime vuosina kiusaamisen tutkimuksen kentällä on kuitenkin esitetty kriittisiä puheenvuoroja liittyen siihen, miten tutkimuskentälle vakiintunut kiusaamisen määritelmä vaikuttaa kiusaamista koskevaan tutkimukseen ja laajemminkin lasten ja

nuorten kokemuksiin, kouluissa tehtävään kiusaamisen vastaiseen työhön ja esimerkiksi kiusaamisen ennaltaehkäisyä ja siihen puuttumista ohjaavan lainsäädäntöön ja yhteiskunnalliseen keskusteluun laajemminkin. Kriittisissä puheenvuoroissa on kysytty, mitä psykologinen tutkimus on kenties nostanut tyypillisillä tuloilmillaan valokeilaan, ja mitä se on mahdollisesti jättänyt varjoon tai näkymättömiin.

Keskustelussa on noussut esiin huoli, että psykologian alalta ponnistava, kentällä jo varsin vakiintunut määritelmä ja tutkimustraditio on liian kapea jättäen ulkopuolelle sellaisia kiusaamisen kokemuksia, jotka liittyvät esimerkiksi yhteiskunnan valtarakenteisiin ja syrjintään. Keskustelu on ollut ajoittain kiivasta ja esitetyt

näkemykset voimakkaita puheenvuoroja eri paradigmojen puolesta ja toisia vastaan. Kiivaimmissa puheenvuoroissa peräänkuulutetaan ilmiön uudelleen määrittelyä ja vakiintuneesta ilmiön määritelmästä luopumista.

Viestintätieteilijän silmin kyse on siitä, että kenttä lavenee ja otteet monipuolistuvat. Meille viestintätieteilijöille on tuttua jo perusopinnoista alkaen, että ihmisten välistä vuorovaikutusta voi tarkastella monista eri lähtökohdista käsin. Craigin (1999) klassisessa artikkelissaan esittelemät seitsemän viestinnän traditiota ja se, kuinka viestintä ilmiönä määrittyy noiden traditioiden sisällä, lienevät jo perustutkinto-opiskelijoille tuttuja ja ne avaavat niitä epistemologisia ja ontologisia lähtökohdita, joista tutkimus ponnistaa eteenpäin kunkin tradition sisällä. Ja toden totta, ilmiöistä todella nousee esiin erilaisia puolia, kun ote ja tarkastelutapa muuttuu. Polarisoituvassa maailmassa kuitenkin joskus unohtuu, miten asioihin pitäisi suhtautua ja kuinka niitä tulisi arvioida. On mahdotonta arvioida kokemuksia kehollisesti ymmärtämään pyrkivää fenomenologista tutkimusta positivistisen tutkimuksen lähtökohdista tai käsitteistä käsin. Määrällisen tutkimuksen maailmassa puolestaan tutkittavan ilmiön operationalisointi vaatii parikseen pysyvän määritelmän, johon nojata. Muuten mittaaminen vääristyy, eikä tavoita enää samaa tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä kuin aiemmin. Kutakin tutkimusta tulisi siis lähestyä sen ydintä ja keskeistä olemusta kunnioittaen. Monitieteinen tai monimenetelmäinen tutkimus lähtee siitä oletuksesta, että näin on. Useammat otteet ja tulokulmat pyritään sovittamaan yhteen moniulotteisia ongelmia tarkasteltaessa.

Prologi – viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti nimensä mukaisesti keskittyy viestinnän ja vuorovaikutuksen kysymyksiin eri konteksteissa. Sen soisi olevan

moniääninen ja monia otteita ja tulokulmia ymmärtävä julkaisukanava, jossa julkaistaan viestinnän ja vuorovaikutuksen kysymyksiin keskittyviä laadukkaita, valitun otteen mukaisia vertaisarvioituja tutkimuksia ja muita tekstejä. Me Prologin päätoimittajat - nyt kolmannessa polvessa - haluamme nostaa tämän näkökulman esiin. Ira Virtanen (Prologin päätoimittaja 2001–2022) ja Sanna Herkama (päätoimittaja 2023–2024) kirjoittivat ProBlogissa (Herkama & Virtanen, 2023) kaksi vuotta sitten siitä, miten tärkeää kentän laveus ja ytimen kirkkaus ovat: julkaisun ovien tulisi olla avoinna monenlaiselle ja monikieliselle tutkimukselle, jonka keskiössä ovat viestinnän ja vuorovaikutuksen kysymykset. Herkaman Keynote-puheenvuoro Vuorovaikutuksen tutkimuksen teemapäivässä syksyllä 2023 keskittyi samoihin teemoihin ja nosti esiin erilaisia näkökulmia siltojen rakentamiseen tieteen alojen, menetelmien sekä tutkimuksen ja käytännön välillä. Pidämme tätä periaatetta toimivana ja hyvänä ohjenuorana jatkossakin Prologille: lehdessä tulisi tarttua ajankohtaisiin vuorovaikutuksen teemoihin sillä tutkimusotteella, joka tekee oikeutta tutkittavalle ilmiölle. Ytimen tulisi olla kirkas ja otteen selkeä.

Prologi on vakiinnuttanut jalansijaansa kotimaisen julkaisutoiminnan kentällä. Tämä on havaittavissa esimerkiksi Prologin julkaisujärjestelmän tilastoista: Prologissa julkaistua tutkimusta luetaan ahkerasti. Vuonna 2024 kymmentä luetuinta vertaisarvioitua artikkelia luettiin (tiedostolataukset) yhteensä lähes 8000 kertaa, luetuin artikkeli ladattiin likimain 2000 kertaa ja kymmenenneksi luetuinkin yli 400 kertaa. Nämä luvut kertovat siitä, että Prologi tunnetaan ja sitä käytetään sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Luetuimpien artikkeleiden julkaisuvuodet painottuvat viimeisen kymmenen vuoden ajalle, vaan onpa mukana yksi Prologin alkuvuosiltakin! Tieteenalan keskei-

siin ilmiöihin pureutuva tutkimus, joka nojaa vankkaan teoriapohjaan ja on metodisesti eheää kestää myös aikaa. Luetuimmat artikkelit tarkastelevat muun muassa opettamisen, johtamisen, asiantuntijuuden ja osaamisen teemoja, mikä kielii siitä, että opetuksen ja tutkimuksen lisäksi Prologi palvelee myös akatemian ulkopuolista työelämää.

Tässä numerossa

Prologin numero 1/2025 on ilahduttavan moniääninen. Siinä tartutaan monenlaisiin ajankohtaisiin viestinnällisiin ilmiöihin ja liikutaan eri tutkimusotteiden ja tieteenalojen välillä. Numeron yksittäiset tekstit nostavat esiin informaatiovaikuttamisen ja sen merkityksen yhteiskunnan eri sektoreilla sekä useita työn tekemiseen liittyviä ajankohtaisia vuorovaikutuksen ilmiöitä kuten luottamuksen tunteet, kuuntelemisen ja rajanhallinnan työn ja yksityiselämän välillä. Tutkimusotteina teksteissä on esillä esimerkiksi narratiivisuus ja fenomenologia. Numerossa julkaistaan yksi vertaisarvioitu artikkeli, yksi tutkimuspuheenvuoro, neljä lektiota sekä Viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimuksen päivien keynote -puheenvuorot. Lisäksi tässä numerossa esitellään vuoden 2024 Vuorovaikutusteko -palkinto ja gradupalkinnot.

Pöllänen ja Ikonen tarttuvat vertaisarvioidussa artikkelissaan esihenkilöiden ja työntekijöiden välisen luottamuksen kysymyksiin - erityisesti luottamuksen palauttamiseen - narratiivisella otteella. Luottamuksen palauttaminen näytetään narratiivisessa muotokuvassa aikaa vaativana vuorovaikutteisena prosessina. Tähän prosessiin liittyy voimakkaita tunteita, joista keskusteleminen edesauttaa luottamuksen palauttamista.

Laajalahti ja Virtanen esittelevät englanninkielisessä tekstissään suomalaisen väitöstilaisuuden tyypillisiä käytäntöjä ja korostavat vastaväittäjän keskeistä roolia vuorovaikutuksen onnistumisessa. Lisäksi he nostavat esiin sekä väittelijän ja vastaväittäjän välisen keskustelun että yleisön kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen merkityksen. Teksti tarjoaa selkeitä suunta- viivoja ja käytännön ohjeita vastaväittäjille väitöstilaisuuteen valmistautumiseen.

Lektiossaan Sari Ortju tarkastelee kuuntelemisen merkitystä esihenkilö-alaisuudessa kehityskeskusteluissa. Tutkimus korostaa kuuntelemisen kognitiivisia, behavioristisia ja affektiivisia elementtejä, jotka yhdessä muodostavat tehokkaan vuorovaikutuksen perustan työyhteisössä. Se tarjoaa uutta ymmärrystä siitä, miten kuunteleminen vaikuttaa työyhteisön vuorovaikutukseen ja toimintakulttuuriin. Pauliina Jääskeläisen lektio käsittelee kehollisuuden ja liikkeiden merkitystä organisaatioiden vuorovaikutussuhteissa. Jääskeläinen tutkii, kuinka kehon liikkeet voivat toimia vuoropuheluna ja vaikuttaa organisaatioiden sisäisiin suhteisiin. Tutkimus hyödyntää Merleau-Pontyn käänteisyyden käsitettä ja kehittää kehollista tutkimusmetodologiaa, joka auttaa ymmärtämään monimutkaisia vuorovaikutusilmiöitä organisaatioissa. Jonna Leppäkumpu paneutuu lektiossaan vuorovaikutuksen, ammatti-identiteetin ja viestintäteknologian rooleihin työn ja muun elämän välisessä rajanhallinnassa. Lektio tarjoaa tietoa työn ja muun elämän rajanhallinnasta monisyisenä prosessina, jossa merkittävässä osassa ovat yksilöt, yhteisöt, organisaatiokulttuuri, ammatti-identiteetti sekä teknologiat ja tilat. Mai Shirahatan lektio käsittelee kieli-ideologioita kansainvälistyvässä korkeakoulutuksessa. Kulttuurienvälisen viestinnän ja soveltavan kielentutkimuksen traditioista ammentavan tutkimuksen tulosten mukaan monikielisyys voi toisaalta toimia hyö-

dyllisenä resurssina yhteisen opiskelijayhteisön luomisessa eri kielitaustoista tulevien opiskelijoiden kesken, mutta se voi myös korostaa opiskelijoiden välisiä eroja puhumiensa kielten ja taustojen perusteella.

Syksyllä 2024 järjestettiin Vuorovaikutuksen tutkimuksen päivät. Päivillä kuultiin kaksi tiedon luotettavuutta eri näkökulmista tarkastelevaa keynote -puheenvuoroa, joiden tiivistelmät löytyvät tästä numerosta. Emeritusprofessori Brian Spitzberg (San Diego State University) keskittyi puheenvuorossaan neljään digitaaliseen ratsumieheen: disinformaatioon, misinformaatioon, valeuutiisiin sekä pseudotieteseen. Puheenvuoroon perustuvassa tekstissä käsitellään monipuolisesti ja laaja-alaisesti tiedon vääristymiä mediaympäristössä. Tällaiset vääristymät luovat ihmiskunnalle eksistentiaaleja uhkia, joiden hallitsemiseen luotua teoreettista työkalua teksti esittelee. Lehtori Panu Moilanen (Jyväskylän yliopisto) taasen keskittyi informaatiovaikuttamiseen ja informaatio-sodankäyntiin laajan turvallisuuskäsityksen ja informaatiopuolustuksen näkökulmista. Moilanen painottaa Suomen informaatiopuolustuksen kuntoon saattamisen tärkeyttä ja sivistää lukijaa informaatiovaikuttamisen historialla ja viimeaikaisilla käännteillä.

Vuorovaikutuksen tutkimuksen päivillä myönnettiin Vuoden vuorovaikutusteko 2024 -kunniamaininta Muistiliiton Omin sanoin -hankkeelle, jossa tuetaan muistisairaana henkilön ja hänen lähiomaistensa välistä vuorovaikutusta ja siten vahvistetaan heidän hyvinvointiaan arjessa. Lisäksi Prologos ry palkitsi kolme viestintätieteiden alan ansiokasta maisterintutkielmaa: Emmi-Leena Juutilaisen ”*Sä voit siellä esittää sen kysymyksen, mitä et muuten välttämättä ikinä kysyisi*”: *Voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden kokemukset verkkoneuvonnasta mobiilisovellus Jodelissa*, Johanna Virenin *Näkymätön ja kuulumaton: työyhteisön vuorovaikutuksesta* ja Tiia Hätösen *Empatian ilmenneminen eduskunnan budjettikeskusteluissa*. Palkitut tutkielmat esitellään tässä numerossa. Prologin toimituskunta kiittää kaikkia kirjoittajia ja arvioijia ja onnittelee palkittuja!

Helmikuussa 2025,

Sanna Herkama,

Prologin päätoimittaja 2023–2024

Tomi Laapotti,

Prologin päätoimittaja 2025–2026